

Кривошеєнко Ю.Е., здобувач вищої освіти Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: **Рудой К.М.**, к.ю.н., доцент, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Становлення в Україні інститутів громадянського суспільства, демократичної, правової, соціальної держави передбачає зокрема правове забезпечення основних прав та свобод людини, серед яких особливе місце займають іноземці та особи без громадянства. Результатом цього є утвердження адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні як надійної гарантії реалізації їх прав та свобод.

Загалом правовий статус особи – одна з найважливіших політико-юридичних категорій, яка нерозривно пов'язана з рівнем демократії в державі, станом законності та соціальною структурою суспільства. Закріплюючи той чи інший правовий статус особистості, держава юридично визначає її статус як суб'єкта права.

Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства знаходиться в певному зв'язку з його конституційним статусом. Особливості цього зв'язку визначаються специфікою зв'язків конституційних та адміністративних норм права, що стосуються прав, свобод та обов'язків іноземців та осіб без громадянства. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства складає соціально-правову основу для адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства у тому сенсі, що адміністративно-правовий статус у певній своїй частині є конкретизацією конституційного статусу іноземців та осіб без громадянства, а в іншій – повинен відповідати конституційному

статусу особи взагалі та конституційному статусу іноземців та осіб без громадянства зокрема. Це, зокрема, закріплено статтею 8 Конституції України, яка встановлює, що закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України та повинні відповідати їй. Однак така конкретизація конституційних норм не повинна призвести до зміни змісту вихідних правових норм [1, с. 206-207].

Слід зазначити, що на думку С.Ф. Константінова, однією з особливостей правового становища іноземних громадян в Україні є те, що вони перебувають немовби в «подвійному підпорядкуванні» – дії законів країни перебування і дії законів держави свого громадянства. Зв'язок іноземного громадянина з країною свого громадянства постійний і стійкіший, ніж зв'язок із країною перебування. Він, наприклад, зберігає виборчі права і несе військовий обов'язок за законами держави свого громадянства, відповідає за зрадницькі дії, вчинені за кордоном, може бути відкликаний своєю державою у будь-який час. Цей зв'язок, на думку автора, не переривається його перебуванням в іншій державі. Іноземний громадянин залишається підлеглим владі своєї держави і зобов'язаний коритися їй. Зв'язок іноземного громадянина з державою перебування має тимчасовий характер. Він може бути в будь-який час розірваний за бажанням самого іноземного громадянина чи з волі держави перебування [2, с. 23].

Відповідно до п.6 ч.1 ст.1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», іноземець – особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав. Звідси іноземець має такі ознаки: 1) фізична особа; 2) не є громадянином України; 3) є громадянином (підданим) іншої держави.

Підтвердженням першої та третьої ознак є наявність паспорта або іншого документу, що його замінює відповідно до законодавства іноземної держави. Зазначений документ має підтверджувати (містити відомості) громадянство (підданство) іноземної держави. Друга ознака може бути підтверджена відомостями про неперебування особи в громадянстві України.

Як дуже точно зазначає М.М. Сірант, у сучасному світі, що характеризується активізацією інтеграційних процесів у різних сферах співробітництва держав, особливості розвитку міжнародних відносин, на наш погляд, дедалі більше визначаються загальними тенденціями процесу глобалізації. На сьогоднішній день будь-яка проблема, що постає перед певною країною, так чи інакше торкається інтересів інших держав. Зростання взаємної залежності держав зумовлює необхідність їх тісної співпраці з метою вирішення нових проблем. Таким чином, внутрішня стабільність та добробут кожної окремої держави залежить і від того,

наскільки успішно їй вдається сприяти вирішенню проблем інших держав. Такий стан речей, на наш погляд, є характерною рисою міжнародного співробітництва держав у сфері вирішення проблеми біженців, яка набуває сьогодні дедалі більшої гостроти. Складність вирішення цієї проблеми передусім полягає у необхідності балансування національних інтересів окремих держав із їх зобов'язаннями перед міжнародним співтовариством загалом. Власне тому основним принципом міжнародного співробітництва держав у сфері захисту прав іноземних громадян та осіб без громадянства є розподіл між державами загального тягара відповідальності за долю зазначеної категорії осіб [3, с. 11].

Отже, адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства – це встановлені адміністративно-правовими актами України й ратифікованими Верховною Радою України міжнародними документами права та обов'язки особи в сукупності з гарантіями захисту та відповідальністю. Адміністративно-правовий статус іноземців в Україні в загальному розумінні зводиться до того, що відповідно до законодавства України іноземці, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією України. Нормативними актами, що регулюють адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства на території України, є Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України, Закони України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про імміграцію», «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», «Про громадянство України», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» та низка підзаконних нормативно-правових актів.

Список літератури:

1. Тимчик Г. С. Теоретичні аспекти поняття адміністративно-правового статусу біженців / Г. С. Тимчик // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Право. – Випуск 19. – Том 3. – С. 206-208.

2. Константінов С.Ф. Адміністративно-правовий статус іноземців в Україні та механізм його забезпечення: дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право та процес; фінансове право» / Сергій Федорович Константінов. – Київ, 2002. – 195 с.

3. Сірант М.М. Статус біженців у Європейському Союзі: дис. ... канд.. юрид. наук: спеціальність 12.00.11 «Міжнародне право» / Мирослава Миколаївна Сірант. – Львів, 2008. – 236 с.

4. Васильченко О. П. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства при забезпеченні принципу рівності прав і свобод в Україні / О. П. Васильченко // Європейські перспективи. – 2014. – № 10. – С. 23-28